

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD.
K 30, POJEDINI BR. 4 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Promjena u egzekutivi cionističke organizacije

Predsjednik Cionističke Organizacije i predsjednik Egzekutive poslali su Savezu Cionista Jugoslavije ovu izjavu:

London, dne 11. marta 1921.

Gospoda Julius Simon i Nehemija de Lieme demisionirali su koncem prošle godine kao članovi Egzekutive, jer su postojala unutar vodstva oprečna shvaćanja u principijelnim pitanjima, no izjavila su se pripravnima, da vode poslove do naredne sjednice Velikog Akcionog Odbora koja je bila određena za 13. februara. Pošto se ova sjednica nije mogla održati, jer je većina članova Akcionog Odbora u udovoljenju želje američkih članova predložila odgodu sjednice, smatrala su se gospoda Simon i de Lieme prinuđenima, da istupe iz vodstva s prvim martom. Time je gosp. Simon položio i svoju funkciju kao zastupnik Egzekutive u kurtoriju Keren Hajesoda.

Da bi se omogućilo daljnje vodjenje agenada do kongresa zamoljena su gospoda Josef Cowen, Vladimir Zabotinski i Rikard Lichtheim da provizorno preuzmu radove u upravi. Rečena gospoda izjavila su se sporazumnima i preuzela svoje agende.

Provizornoj Egzekutivi u Londonu pristupili su u Palestini osim gosp. Usiškina, koji je već član Egzekutive, gospoda dr. Ruppini i dr. Eder. Ta tri gospodina s dvojicom zastupnika koje će delegirati Asefat Hanivharim ili Vaad Haleumi, bit će cionistička komisija, koja predstavlja kolegijalnu oblast jednakopravnih članova uz podjednu podjelu ressorta, a koja je odgovorna Akcionom Odboru Cionističke Organizacije. Komisija izabrat će sebi svoga predsjedatelja.

Za rukovodjenje financijskih agenada Organizacije osnovana je financijska i budžetna komisija, koja se sastoji od gospode Najdić, Coweni i Sieff. O provedenim promjenama izvijestit će se u narednoj sjednici Velikog Akcionog Odbora, koja će biti koncem maja ili početkom juna i zatražit će se odobrenje.

Cionistički kongres sazvat će se u smislu zaključka godišnje konferencije u mjesecu augustu. O mjestu i točnom

terminu izvijestit će se svi zemaljski i zasebni savezi nakon sporazuma s Velikim Akcionim Odborom.

Haim Weizmann
Nahum Sokolov

U savezu s obznanom o promjeni u egzekutivi svjetske cionističke organizacije primili smo dopis o sazivu kongresa, u kojem se među ostalim veli:

»Moramo smjesta započeti s predradnjama za kongres. Molimo Vas, da nam smjesta javite, koji termin i koje mjesto smatrate najpodesnijim za kongres. Egzekutiva drži, da bi se kongres imao održati na kontinentu u jednom češkom kupalištu, jer bi izdaci bili kudikamo manji no u Engleskoj ili u kojoj neutralnoj zemlji. Sva pitanja, koja su u savezu sa sazivom kongresa mora da su raščišćena najdulje do mjeseca juna, jer je za taj rok zasnovano zasjedanje Akcionoga Odbora, na kojem će se definitivno ustaloviti dan i mjesto saziva kongresa.

Molimo Vas, da najvećom energijom pristupite provedenju šekel akcije. Može i mora uspjeti, da za ovaj kongres dobijemo od milijun Židova šekel. O namaknuću šekela ne zavisi samo materijalna egzistencija cionističkog vodstva, koje ne raspolaže drugim sredstvima za provedenje svojih političkih i organizatornih zadaća, već i budući položaj naše organizacije, taj po Herzlu stvoreni instrument, ne bi bili mogući počeci našeg palestinskog rada, ni politički uspjesi zadnjih godina. Nikad nije potrebno sada, da učvrstimo i proširimo organizaciju. Moćna, preko cijelog svijeta raširena, jedinstveno upravljana i duhom sloge ispunjena organizacija je pretpostava, da se interesi i djelovanje Židova svih zemalja upravljaju u isti smjer, da se sjedine sredstva naroda za korisni rad obnove Palestine. Sklonost necionističkih krugova za saradnju na palestinskom djelu zavisi o pokretnoj snazi naše organizacije. Na jakosti naše organizacije ujedno počiva i trajnost već postignutih uspjeha i mogućnost postizavanja daljnjih političkih uspjeha! Naša organizacija priznata je kod rasprava sa velikim silama zakonitom zastupnicom židovskoga naroda.

Potpisom mandata, koji daje Cijo-

nističkoj Organizaciji pravo, da u zajednici s mandatornom vlasti radi na izgradnji i razvitku židovske narodne domaje u Palestini, zadobilo je ovo priznanje međunarodnu valjanost. Ova priznata nam prava ne će osporavati niko, dok je Cionistička Organizacija doista ono, što treba da bude: zastupnica židovskoga naroda. Da li je ona to uistinu, može vanjski svijet da ustanovi samo radom naše organizacije u Palestini i brojem naših organiziranih pristasa. Zato je prikupljanje stotine hiljada novih plaćalaca šekela ne samo zadaća od financijske i organizatorne važnosti, već jedna od najvažnijih preduvjeta našeg političkog upliva, našeg političkog značenja kod britske i palestinske vlade i kod naroda svijeta.

Ovaj kongres, prvi nakon rata, prvi nakon prelaza Palestine iz turskih ruku u ruke mandatarne vlasti, prvi nakon odluke San Rema, mora da bude velika smotra naše organizacije. Ovaj kongres mora da djeluje u cijelom svijetu kao snažna izjava narodne volje židovskoga naroda. To može samo onda, ako može da se osloni na punomoć židovskih narodnih masa.

... Šekeli imaju da se predaju najkasnije do prvoga juna ove godine, jer se samo na temelju predanih šekela može ustanoviti ključ za razdiobu mandata.

Donosimo ovaj dopis Egzekutive Cionističke Organizacije u uvjerenju, da će sve naše mjesne organizacije uložiti svu svoju energiju da provedu šekel akciju u onom opsegu, koji iziskuje sadanji čas.

O broju platioca šekela ovisit će broj i po tomu važnost zastupnika naše zemaljske organizacije na ovom, vazda najvažnijem cionističkom kongresu za židovski narod.

Nadamo se, da će iščekivanja, što ih stavljamo u šekelsku kampanju, a time i uspjeh kongresa, biti ispunjena.

Šekel akcija imade biti dovršena tako, da budemo najkasnije do 15. svibnja ove godine u posjedu svijetlo šekel-prinosa.

U Zagrebu, dne 27. marta 1921.

Savez Cionista Jugoslavije.

Savezni odbor.

Rikard Herzer v. r. Dr. H. Spitzer v. r.

Tajnik.

Predsjednik.

Mjesne organizacije

— a. l. — Mjesne organizacije ne zadovoljuju. Bar većinom ne. Da se nadju razlozi tome, treba, prije svega, da se odredi njihov odnošaj prema vodstvu Saveza Cionista.

Koliko je potrebno, da postoji jedna jednovitost u vodjenju cionističkih organizatornih jedinica, homogenost njihova rada u cilju izvršavanja centralnih i lokalnih zadataka, a prema tomu snažno vodstvo i još značajnija disciplina u organizaciji: toliko na posljetku sve zavisi o tome, da li će se i kako će se izvršavati zadaci.

Mjesne organizacije nijesu, čini se, sebi posve svijesne voje važnosti. Prije svega one velikim dijelom shvaćaju svoje zadatke suviše mehanički. One sabiru šekele dosta površno), sabiru za Narodni Fond, sabiru glasove za delegate, (ni u tome pogledu, ne u onoj mjeri, koliko bi trebali.) Brojke su izražaj svijesti. Traži li se od nas 10.000 šekela, onda je u prvome redu za to nužno da ih namaknemo, jer Cionistička Egzekutiva prema londonskim zaključcima mora da izadje za upravne troškove samo sa šekelima. Ali to je spoljašnja strana stvari; ima i jedna unutarinja, koja ide u dubinu: mi treba da okupimo što potpunije svoje redove, da vežemo sve cioniste u organizatornu cjelinu: ni jedan da nam ne ispane iz evidencije; nijedoga da ne bude, koji se bi osiećao otkinutim, nevažnim, naročito u doba, kad treba da se skupe sve energije židovstva, ne samo cionizma. Nije dakle mjesna organizacija birokratski automat za bolje ili lošije »prodavanje« šekela. Njezin materijalni uspjeh bit će to veći, što su jače moralne i intelektualne energije, što je veća i potpunija predanost, kojom se daju na vršenje svojih zadataka. Njihove djelatnost treba da je organski suvisla sa cijelom organizacijom, a pokretač te djelatnosti treba da bude duševna organska suvislost sa svijesti, koja prožima sav cionistički pokret. Mjesne organizacije ne smiju da vide svoje uzore u ustrojstvu židovskih općina, kakove jesu: atomizovane, bez duševnosti, s nekoliko bogoslužja na godinu (kod mjesnih organizacija sa nekoliko svečanosti na godinu), s osiguranjem »minijana« (kod mjesnih organizacija ti su minijani uvijek isti prinosioci). One će onda tek zadovoljavati svojim zadacima, kad uspostave potpun kontakt sa nadredjenom egzekutivom i još potpunije sa općom cionističkom savjesti. Njihov rad mora zajedno da ide i u širinu: propagandistički — i u dubinu: uzgojno.

Imaju li svrhe posredovne instancije između centralne egzekutive federacije i mjesnih organizacija, to je pitanje oportuniteta, na koje se može razno odgovoriti. Pisac svih redaka drži, da one u principu niti su potrebne ni korisne. U koliko bi se organizatorno tehnički i mogle opravdati te distriktne organizacije, toliko od njih prijeti šteta, da se u ideološkom, recimo programskom, pravcu stavljaju između egzekutive i mjesnih jedinica te da njihovo sta-

jalište daje svoju posebnu boju međusobnom korespondovanju između prve i potonjih, pa da se javljaju izvjesne otpornosti protiv direktiva egzekutive jednako kao i protiv želja i izražaja mišljenja mjesnih organizacija. Naročito se ta šteta može da uvećava u federaciji, kojoj je naglo pridošao veći broj pristalica s kratkom cionističkom tradicijom; a ta je nužna, da idejna predanost ustali svijest dužnosti i dragovoljnog podređivanja, pored sve samostalnosti pogleda unutar čvrstog sklopa organizacije. Svaki pokret, kojemu je osnovka jedno naziranje na svijet, treba da je centralno vodjen uz što manju decentralizaciju; inače je opasnost, da se njegovo naziranje na svijet i nehotice korpumpira po međjutomnim organima, u čijem biranju nemaju učešća svi članovi organizac. kao kod centr. egzekutive, ni posve uzan krug ličnih poznavalaca kao kod mjesnih organizacija. Federacije, koje su bile razdijeljene po distriktima, napustile su te distrikte na osnovu mnogogodišnjih iskustava. Organizatorno najčvršća cionistička federacija, njemačka, nije ni imala distrikta. Dok dakle distrikti mogu da dovode do slabljenja federacija, dotle snaga federacija stoji do snage mjesnih jedinica. I najbolja volja, najjači poticaji, postojano davanje uputstva — zadaci, koje vrši egzekutiva — sve to mora da se u svome efektu izjalovi ili oslabi uz pasivnost mjesnih organizacija.

Njih treba oživljavati. Da se razumijemo: to znači, one treba sebe da oživljavaju. Život ne sastoji od galvanizovanja, od električnih prostrujavanja, koja dolaze na mahove iz centrala, nego sastoji u imanentnosti i permanentnosti životnih energija unutar jedinica.

Učinci iz centrala nužno su znatnim dijelom tehničke naravi; o receptivnosti duša onih, kojima su ti učinci namijenjeni, zavisi, koliko su u stanju, da shvaćaju i usvajaju moralne faktore, koji nalažu izvjesne tehničke direktive. Ta receptivnost mora da se uzgaja sustavno, uporno.

Važnost je mjesnih organizacija toliko velika, da im valja posvetiti najveću pažnju. Cijela zemlja mora da se prekrije mrežom mjesnih organizacija; njihov broj treba da se poveća, a one treba da obuhvataju svakoga pojedinoga cionistu. One treba savjesno da vode katasre svojih članova i da ih upotpunjuju; one treba da okupljaju svoje članove u duševnu zajednicu; one neka izgrade lokalni sistem skupljanja za Narodni Fond do potpunog savršenstva, da ovaj najidealniji finansijski institut pokreta ne zavisi tek o dobroj volji i prigodnim danima slave, uspomene ili očašćenja; one neka pripravljaaju teren za Keren Hajesod; neka se postaraju, da im se članovi uzgajaju; neka omladini dadu, što god više mogu, za njezino duševno i fizičko jačanje; neka statute ispunjavaju životom, život toplotom i čistoćom.

Neka se odviknu od čekanja na direktive i naloge. Cionističko naziranje, koje obuhvata nacijsku obnovu židovstva, ne živi tek od ukaza, uredaba i na-

redaba. Ne stoji, da egzekutive ima da oplodjuju lokalne jedinice; i obratno treba da se zbiva: Harkov je spasio cionistički pokret od Ugande, iako je slomio srce Herzlovo. Mjesne organizacije treba da iznesu na površinu ličnosti, koje treba federacija kao stvaraoce i vodiče. Oplodjivanje treba da je uzajamno.

Sve to ne samo što ne isključuje, već upravo uvjetuje strogi zapt. Ne toliko disciplinu po organizacionom statutu, već po spoznaji njezine potrebe u cilju snage. Naš Savez pogdjegdje boluje od nedisciplinovanosti: ona — u vezi s bolesnim ličnim ambicijama, koje ne prezaju od sumnjičenja, podmitanja, vrijeđanja najnedostojnije vrsti — može da rastraja jednu federaciju, koja doduše još daleko nije postigla, što bi bila mogla, ali je relativno jedna od najboljih.

Kad govorimo o disciplini, mi mislimo na onu, po kojoj čudovdan čovjek, imajući svoje uvjerenje, ođešava svaki korak prema svojoj socijalnoj i ličnoj savjesti u cilju službe zajednici i ideji, kontrolujući sebe na svakome koraku, da li je upravljani u tome cilju.

Mjesne organizacije treba da obrazuju te disciplinovane jedinice. Njihova je važnost veća, no što njihovi odbori možda i sanjaju. S njima treba da se još mnogo i ozbiljno bavi svaki pojedini član, njihovi odbori i egzekutiva našega Saveza.

Engleski činovnik o halucim

«The Jewish Times» objelodanjuje ovo pismo, koje je jedan visoki, nežidovski, činovnik palestinske vlade upravo na dra Weizmanna:

«Pošao sam onomad u Jafu, da obidjem novo nadošle useljenike, da se s njima upoznam i da vidim, što se uradilo za njihovo ukonačenje. Prije toga ja sam imao prilike, da s ovećim brojem njih govorim, nakon što sam već mnogo čuo o njima, pri čemu su mišljenja bila veoma različita. Povratio sam se pun oduševljenja za te ljude, s najvećim nadama za budućnost zemlje, koju gradi ovakav materijal.

U fizičkom pogledu oni su pobudili nada sve radostan dojam, a medicinske vlasti rekoše, da je 86½% njih sposobno za svaki posao, pa bio ma kako naporan. 13% podesno je za lakši rad (ali mnogi iz ove kategorije uvrstit će se bez sumnje u prvu kategoriju, nakon što se budu oporavili u Palestini), a samo ½% je posve nesposobno. Mladi svijet, koji sam vidio, muško i žensko, dolazi većinom iz Poljske, Besarabije, Rumunjske i južne Rusije. Bili su izvrgnuti svim mogućim opasnostima. Reklo mi se, da mnogi od njih trebaju dobrano vremena, dok bivaju posve svijesni, da nijesu više u pogibli i da se nalaze u zemlji, u ekojoj mogu slobodno da rade i govore, tako su porazno djelovali događaji zadnjega vremena na njihove živce. Doista se može o onima, koji dopru do ove zemlje, govoriti kao o pobjedi najjačih. Ali još više od njihova fizičkoga stanja zadovoljilo me njihovo duševno stanje. Danas čovjek pod »mladim ljudima« sebi zamišlja mladića, što

stoji po uličnim čoškovima, bježi od rada u našim gradovima, koji ne misli, ili na oko ne misli ni na što drugo, no da puši cigaretu i da se zabavlja. Od svega toga u tih mladih ljudi nema ni traga. Oni se tuže samo na to, da ili još nijesu našli posla ili da im posao nije dosta težak. I njihove su manire veoma ugodne... Djevojke su jednako revne u radu, kadšto i prerevne, jer naginju na to, da od revnosti za poslom odnemaruju kućanstvo, bolje reći primitivni logor, i mladiće. Reklo mi se, da je to samo prolazna faza te je valja pripisati vremenima i prilikama, u kojima su morale živjeti.

Toliko mi je stalo, da pokažem tim ljudima, te su nam dobro došli u Palestini i da nastojimo, kako bismo im donekle utrli opori put, kojim su momentano prisiljeni da idu, te sam s Morrisom ugovorio, da obrazujemo odbore s centralnim tijelom i pododborima u Jeruzalimu, Hajfi i Jafi, nadalje po potrebi i u Londonu, Americi i t. d. Svrhe bi te organizacije bile otprilike ove:

a) davanje tako zvane »prve pomoći« odmah, kad stižu u Palestinu;

b) zabave i društvo: klubovi kantine, igre, šport i t. d.;

c) kulturno: opća predavanja, predavanja o Palestini, ratarstvu i t. d., biblioteke, knjige, časopisi, njega djece i uzgoj.

Još nijesam stvar izradio u tančine, ali se nadam, da ću povesti doista korisnu organizaciju za dobrobit useljenika, čiju sam dobrobit, kako znate, uvijek veoma uvažavao. Daljnje podatke o tom podhvatu saopćit ću Vam, kad se taj projekt bude potanje pretresao. U g. Gordonu od »Immigration Centre« u Jafi našao sam izvršnu silu. On je čovjek, koji tome radu posvećuje ne samo svu svoju fizičku spremu, nego je i svim srcem i svom dušom svojom zagrižan za stvar...

Naša je kišna perioda dobro prošla, a dadne li Bog izgledi su za žetvu izvrsni.

Govor Usiškinov prije polaska u Ameriku

Prigodom oproštajne svečanosti dne 20 februara, koju je priredio Vaad Hair u Jeruzalimu u počast Usiškinu, koji se spremao na put u Ameriku, izrekao je Usiškin ovaj govor:

»Mnogo mi se oproštaja priredilo u mome životu, ali nikad se nijesam osjećao tako snuđen, kako se osjećam večeras. Kad sam lane došao u Palestinu, mislio sam, da sam završio jednu eru rada — rada u diaspori, i mislio sam, da sam ostavio diasporu, da dodjem i da radim u Palestini. A sad me opet pozivaju, da ostavim zemlju mojih otaca i da putujem u Ameriku. To je lična neugoda.

Ali ja sam potišten i s nacionalnog gledišta. Nakon četrdesetgodišnjeg rada dospjeli smo do tačke, gdje više ne tražimo od našega Gospoda, da radi za Erec-Jisrael, nego nasuprot, Gospod

traži od nas, da mi radimo za nj. Hoćemo li sad da učimo ABC cionizma? Moja je kosa posijedila i sada mi se nalaže, da otvorim tečaj za alfabet.

Mi se ne nalazimo u financijskoj krizi već više u unutrašnjoj krizi. Stojimo pred pitanjem, da smo se doista varali, da smo uistinu maleni brojem narod i da nas svijet niti razumije niti saosieća s nama.

Oklijevao am cijeli mjesec, ali na kraju ja sam odlučio da idem. Kroza svoj život imao sam svoje nazore i ja ih ne ću napustiti. Pitanje je, da li je dobro, u ovo doba, da ja, sa svojim nazorima, učestvujem u toj misiji. U Londonu rekao sam mr. Brandeisu, svome najvećem protivniku, da sam spreman ostaviti svoje mjesto, ako je on protiv mene, ali ako je on protivnik mojih nazora, da smatram svojom dužnosti ostati u upravi, da ih branim.

Cionistička organizacija jedina je naša organizacija, koja se može pozvati na to, da je zastupana u svim dijelovima svijeta. Ova je organizacija štetovala ne radi odsustva ovog ili onog vodje — mi smo preživjeli smrt Mojsijevu i Herzlovu — već zato, jer se uvriježio nazor, da svaka zemlja ima da radi sama za se, po svome shvatanju i planovima. Protiv toga nazora treba da se borimo odlučno. Židovstvo svijeta mora biti ujedinjeno i raditi u saglasnom duhu.

U pogledu naše zemlje imamo se odlučiti, jesmo li organizovano tijelo, zajednica, koja živi svojim životom sa svojim mislima i sa svojim težnjama, ili ne. Valja nam se boriti, dok nam ne podje zarukom uvjeriti svijet, da smo u svojoj unutrašnjosti vrijedni, da živimo svojim neovisnim životom.

Teško je odgovoriti na pitanje, da li će privatna inicijativa ili narod graditi zemlju. Ja sam jedan od onih, koji spoznaju važnost privatne inicijative. Ali mi ne gradimo samo zemlju i ne gradimo je tek za nekoliko samo privatnih lica. Gradimo zemlju za milijune Židova, koji su sad u diaspori i za buduća koljena. Ali što se desilo? Samo je godina dana minula od prihvata pitsburške platforme i ona je napuštena za volju programa »businessa«. Treba dakle da pobijamo ovaj nazor.

I na posljetku, ali ne kao posljednje javlja se duševno pitanje. Želimo graditi tijelo, koje će sadržavati naše duše. Pred nama je veliki kulturni rad i valja nam se boriti protiv onih, koji izjavljuju, da dosta je tijelo samo.

Prijespomenuta četiri načela oslabljena su i zato ja držim, da nemam prava odstupiti. Mogu da počinim gdjekoju pogrešku, ali ne mogu nanijeti više štete nego li protivnički nazori, o kojima sam govorio, mogu da učine.

Nadam se, da ću doći do nekog sporazuma; ne ću se bojati boja. Između četiri milijuna Židova u Americi naći ćemo takov, koji su trpjeli s nama i ja ću ih podsjetiti na njihove dužnosti. Siguran sam, da ću naći put do njihovih srdaca i duša.

Keren Hajesod

Još prije no je stigla cionistička delegacija u Ameriku, prodrila je ondje ideja Keren Hajesoda. U New-Yorku održala se konferencija od 43 cionističke organizacije pod predsjedanjem predsjednika »Zionist Commonwealth«, sudije Rosenblatta, kojoj je pribivalo 200 delegata.

U Lisabonu osnovan je odbor za Keren Hajesod, koji računa na supskripciju od pola milijuna escudos. (2 i pol milijuna franaka.) Ovaj je uspjeh prema veličini židovske općine u Lisabonu izvanredan.

U Holandiji iznaša do sredine marta uspjeh akcija među samim cionistima 266.400 holand. forinti. Sad se priprema akcija među necionistima. Vodeće ličnosti holandskog cionizma putuju sad u sve općine. Židovska mladež Holandije, koja je ujedinjena u federaciju od 21 organizacije, zaključila je, da se od 12. do 23. marta ne smije izdati ništa za teatre, kino ni alkohol, a uštedeni iznosi se predati Keren Hajesodu.

Put dra Salkinda po Skandinaviji doveo je do osobito povoljnih uspjeha. Može se uzeti, da će se skupiti u Norveškoj 171.000 danskih, u Švedskoj 1.500.000 švedskih kruna, a u Finskoj 1.400.000 finskih maraka. (Židovsko je pućanstvo u tim zemljama malobrojno.)

U Letonskoj ima nade, da će se sabrati 25 milijuna letonskih rubalja.

Ideja maasera u Besarabiji. Svuda se u Besarabiji danas debatira o Keren Hajesodu. Židovska javnost biva si sve veoma svijesna ozbiljnosti i važnosti njegove. Posebni instruktori djeluju u provinciji. Prije svega oporezuju se cionisti. Iskustvo je pokazalo, da, koliko se ideja maasera u početku čini neprovedivom, toliko ona kašnje biva najpodesnijim regulatorom za oporezivanje. Primjer podavanja maasera djeluje zarazno. Tek što ga je neko dao, postaje sam njegovim najvatrenijim zagovornikom. U nekim će mjestima doći do duše do isključenja pojedinih cionista radi preniske odmjere poreza, ali skupna će akcija biti uspješna. Minimum maasera iznaša 500 lei na godinu, dakle 2500 u 5 godina (oko 4000 K) Postoji nada, da će se postići propisani iznos od 50 milijuna lei (oko 80 milijuna kruna).

Iz židovskog svijeta

Porast antisemitizma u sovjetskoj Rusiji. Očevidac koji se vratio iz sovjetske Rusije crta u »Daily Telegraph« tačnošnji položaj i među ostalim kaže, da mora naglasiti, da je antisemitizam u porastu. Osobito se sada mornari dižu protiv sovjetske vlade. Vlada bojazan, da će mnogi nevini ljudi, radi zločina nekih istaknutih renegata stradati.

Dioba tla u Litavskoj. Litavsko komorno vijeće primilo je prijedlog min. za židovske stvari dr. Solovejčika, da tlo, koje dolazi za diobu u obzir, razdijeli među sveukupno litavsko građanstvo. Žid. pućanstvo pozdravilo je ovu

odluku s velikim veseljem, jer mu je time pružena prilika za novi produktivni rad.

Ukrajinsko-židovski emigranti kod predsjednika Hardinga. Varšava je za sada veliko stjecište židov. bjegunaca iz svih dijelova nekadašnjeg rus. carstva. Svi oni trpe nuždu i žive u nesigurnosti zbog svoje budućnosti. Najstrašnije trpe bjegunci iz Ukrajine, koji ovdje već sedmice čekaju na mogućnost, da se isele u Ameriku. Ima među njima ne samo takovih, kojima je uništena čitava imovina velikim pogromima, i koji se uopće ne mogu vratiti, nego i takovih, koji su silom prilika sve, što su posjedovali potrošili, samo da živi izbjegnu iz ukrajinskog pakla. Oni svi imaju u Americi rođjake, a stoje im i sredstva za prevoz na raspolaganje. Ali američki konsulat uskraćuje im vizum, zbog čega je njihov položaj postao bezizgledan i jedva, da će se moći izlaz iz ove situacije naći. Pred nekoliko dana bio je u Varšavi sastanak tih bjegunaca. Oni nijesu našli drugi izlaz, nego da sa skupštine pošalju brzojavku novom predsjedniku Hardingu, u kojoj ga usrdno mole, da im omogući useljenje u Ameriku. U krugovima, koji stoje blizu američkom konzulatu dvoje, da će predsjednik Harding ovoj molbi udovoljiti.

Iz cijonističkog svijeta

Prof. Einstein o universitetu u Jeruzalimu. Prije svoga odlaska u Ameriku u cilju pripreme universiteta u Jeruzalimu izjavio se prof. Einstein ovako o universitetu u Jeruzalimu: Ona ima da se udesi tako, da zadovolji potrebama zemlje u pogledu znanstvenih zavoda za istraživanje. U svojim počecima ne može se usporediti s potpuno izgrađenim universitetima zapadnog kulturnog svijeta. Prije svega bavit će se institut istraživanjem prirodnih uvjeta Palestine, koje će znanstveno obrađivati. U prvom redu stoji agrikulturno znanstveni, uz to možda kemijski institut, zatim institut za mikrobiologiju. Praktični njegovi učinci koristit će suzbijanju zaraza. Napokon dolazi u obzir u početku orijentalni institut, koji služi istraživanju zemlje i njezinih historijskih spomenika i jezika u zemlji, jevrejskog i arapskog, a možda i drugih orijentalnih jezika. Naučno djelovanje docenata za sad bi dolazilo manje u obzir; nasuprot valja spriječiti, da malobrojno židovsko pučanstvo, koje će polako rasti, ne bude potišnuto prema duševnim zvanjima, već da se normalno porazdijeli na razna zvanja, kako ne bi i u Palestini došlo do poznate jednostranosti u zvanjima Židova. Ova bi se načela mogla varirati time, što će vjerojatno od početka dolaziti na jeruzalemski univerzitet studenti iz svih krajeva, naročito židovski. S vremenom će se jeruzalemski univerzitet vjerojatno razviti u centar židovskog duševnog života i uopće u duševnu centralnu tačku.

Što se tiče obnove Palestine, ona se mora izvesti po velikim gledištima; nikako se ne može prepustiti samovolji privatne inicijative. »Keren Hajesod,

koji se sprema da stvori cijonistička organizacija, a u čiji program spada i universitet, jest veliki i opće korisni institut, s kojim imaju da se polože osnovke židovska Palestine. Ne radi se samo o tome, da se izvjesnom broju pojedinaca omogući prosperitet, nego o tome, da se stvori baza narodnog organizma. Zato valja Keren Hajesod najtoplije podupirati.

Einstein smatra, da postoje jaki elementi narodnog jedinstva u Židova, ali se oni ne mogu potpuno razviti kraj današnjih prilika u mnogim zemljama. Židovska će Palestina doprinijeti tomu, da Židovi opet zadobiju narodno samopoštivanje, koje su počesto izgubili pod moralnim pritiskom javnoga mišljenja. Ova nestašica samopoštivanja, koja vodi do prilagodivanja na životne forme nežidovske okoline, nalik na mimikriju leptira, može da se najlakše ukloni, ako Židovi kao cjelina stvore kulturno djelo, u koje mogu gledati s radosti i ponosom.

*

23. marta otputovao je prof. Einstein s parobrodom »Rotterdam« iz Rotterdama. U Plymouthu se sastao s cijonističkom delegacijom, koja pod vodstvom Weizmanovim putuje u Ameriku. Načelnik New-Yorka dočekat će delegaciju s jednom deputacijom.

Izavredno zasjedanje engleskih cijonista. Izjave Weizmanna. Cijonist. federacija Engleske sastala se 15. marta na posebnu konferenciju u pitanjima Keren-Hajesoda. — Dr. Weizmann oertao je u svom govoru prigodom otvorenja položaj u Palestini. Rekao je, da je tempo našega rada u Palestini prepolagan. Ali tome nije kriva uprava, nego sam židov. narod. Zadaća uprave, osobito High-Commissionera je vanredno teška. Samo pomoću svoga takta stvorio je položaj, kakvog ne možemo naći inače nigdje u orijentu. Nije krivnja Samuelova, da useljivanje u Palestinu nije tako veliko, kako bi trebalo biti, i da cijonist. organizaciji ne dotječu sredstva za rad u Palestini na široj bazi. Ne može se tajiti, da u upravi vlada duh, koji je vladao prije imenovanja Samuelova. Još ih je mnogo u službi, koji možda naše ciljeve ne razumiju ili s njima ne simpatišu, ali razvoj političkoga položaja zavisiti će o naporu samih Židova. Ako smo očekivali da će uprava izgraditi nacionalnu domaju, onda smo sami sebe prevarili. Uprava nam može pomoći, može nam put izravnati, ali izgraditi nacionalnu domaju ne može. U cijon. organizaciji su skloni samo da vjeruju, da nam Sir H. Samuel kao High-Commis. sve garantira. Proći će još mnogo vremena, dok će Palestina i židovsko-narodna domaja biti identični pojmovi. Dr. Weizmann je zatim govorio o pitanju useljivanja u Palestinu i upozorio je na žrtve, koje su pridonijeli useljenici. Položaj se je prema lani popravio. Kad bi mogli stotine hiljada ovakovih ljudi u Palestinu donijeti bila bi Palestina za Židove spašena, to se mora ali brzo dogoditi. Stvaranje škola mora se nastaviti, da u Palestini ne zavlada zbrka jezika, kad useljenici dodju u većim

masama u zemlju. Imigracija, škola i zemlja su međusobno vezani. Šta se tiče mandata ne zadovoljavaju sve odredbe. Naprežemo se, da postignemo odgovarajuće poboljšice. Realizacija mandata ovisi kao što od dobre volje Engleske, tako i od uprave. Cijonistička organizacija imaće zadaću, da savjetuje upravu. Da li će se ovi poslušati, ovisilo bi o tome, da li ćemo iz cijonističke organizacije stvoriti moćnu korporaciju. Jedina moguća interpretacija mandata je težak rad. Mi možemo sada dobiti zamašna zemljišta, ali nama manjkaju sredstva, da ih se učini korisnim. Dok sada imademo 800.000 dunama zemljišta u Palestini, možemo dobiti još daljnjih 2.000.000. — Ako učinimo skrajnje napore i 300.000 Židova dovedemo u Palestinu, onda će politički položaj biti posvema promijenjen. Cijon ne će biti sagrađen naporima nekih velikih Židova, nego masama židovskog naroda. Pokret mora da obuhvati čitavo židovstvo od jednog kraja svijeta do drugoga, da izvrši zadaću, koju nam povijest zadaje. — U slijedećim sjednicama podvrgli su mnogi delegati palestinski mandat kritici. Živahna opozicija pokazaha se protiv namjere vrhovnog komisara sir Herbert Samuela da započne sa osnivanjem 200 arapskih škola, dok se palestinska uprava za židovsko školstvo gotovo ništa ne interesira. — Treća sjednica bila je posvećena Keren-Hajesodu. Sir Alfred Mond prikazao je postojeće mogućnosti rada. Zaključnu riječ su imali Dr Weizmann i Usiškin.

Dr. Weizmann je izjavio, da će kongres biti sigurno u augustu, na kojem će se predložiti, gotovi kolonizacioni plan. Preuzeti će se 2 milijuna dunama državnog zemljišta, koje će naseljeni sa 10.000 spremnih radnika — halucim, Jemeničana i sinova kolonista.

Iz Palestine

Alfred Treidel umro je 29. januara na svom imanju u Kineretu na tiberiaskom jezeru uslijed upale pluća, koja se je pojavila nakon španjolske groznice u starosti od 42 godine. S njim je Palestina izgubila jednog od svojih najmarkantnijih pionira. Kao potomak jedne ranjske porodice bio je sa svojom braćom, sa mjernikom Josipom i kemičarom Oskarom Treidelom jedan od prvih njemačkih Židova, koji su ideal, nastaniti se u zemlji otaca i zaista u praksi izveli. Tko je u zadnjim godinama prije rata, i nakon svršetka njegova posjetio Galileju, zna da cijeni gostopriinstvo njegovo i njegove žene. On je razumio svoje imanje ne samo u gospodarskom pogledu podići, nego ga i vanjskim izgledom poljepšati; njegova otmjena kuća isticala se je slikovito među nasadima tiberijaskoga jezera i bila milovidna svakom, koji je sa jezera promatrao lijepe obale njegove. Prije rata, kad je kuća bila nekom vrsti svratišta, kao i za vrijeme rata osobito otešćanom gospodarenju imanja, bila mu je njegova žena vjernom drugaricom. Da će ona teožni posao gospodarenja sama nastaviti je sasvim isključeno, jer se pri tome još mora i brinuti za

odgoj svoga djeteta. Ali se pobrinulo, da se njegova životna zadaća, gospodarstvo lijepe forme nastavi.

Francusko-engleski sporazum o granicama Palestine. U svezi sa određenjem palestinsko-sirske granice sadržaje francusko engleski sporazum i ustanove gospodarske i državopravne naravi obzirom na pitanja, koja se nadaju iz toga sporazuma.

U ugovoru se radi o tome, da se odašalju stručnjaci za ispitivanje pitanja, koja se tiču iskorišćenja jordanskih i jarmučkih voda, da se dobije hidroelektrična sila za Palestinu.

Čuje se, da će se za označenje granice postaviti komisija. Nesporazumci, koji bi nastali u svezi s radom komisije bit će podastri na odluku Vijeću Saveza Naroda.

Žid. sudstvo u Palestini. Jerusalemki korespondent J. C. B. piše, da treba jedno od najvažnijih pitanja Jišuba riješiti: pitanje žid suda. Kako je poznato nastoji Jišub od duljeg vremena postići autonomiju u sudbenim stvarima. Praktično je ova autonomija tako djelovala, da je bio jedan relig. rabinski sud i svjetovni, mišpat hašalom za one, koji se ne htjedoše podvrći religioznom sud. postupku. Oba suda nijesu bila oficijelna, nijesu bila zakonom priznata i djelovala su samo dragovoljnim priznanjem stranaka. To će se sada promijeniti kao dio sudstva. Vlada je sazvala za 14., 15. i 16. adara skupštinu od 71 rabina i 35 lajika u Jerusalem, koja će pomoći urediti žid. sudstvo u stvarima porodičoga prava. (Skupština će osim toga imati zadaću, da vladajuću anarhiju unutar rabinske uprave dokrajči i da izabere 2 nadrabina za Palestinu [Hahambaši]). Porodično pravo imalo je u Palestini zaseban položaj. U svim pitanjima baštinstva, tutorstva i slično odlučivao je za turskoga vladanja muslimanski religiozni zakon. Židovski stanovnici Palestine podpadali su pod sudbenost kadije. U istinu ga ali nijesu toliko trebali, i rješavali su svoje prijepore ili pred Bet-dinom ili pred svojim konsulom. Sada, otkada su kapitulacije ukinute nema više sudstva stranih konsula, i kako su od ulaska Engleza tisuću muslimana postali palestinski građani, to je vlada vidjela da je nemoguće ove dalje pod sudbenosti kadije i njegovog muslimanskog zakonika ostaviti — i misli o tome da za Židove jednu posebnu sudbenu inštanciju stvori. Vlada je pomislila na rabinske Bet-Din a i po sebi bili bi nereligiozni krugovi Jišuba skloni da se sudbenosti rabina u porodičnim stvarima podvrgnu samo da ne izlože opasnosti autonomiju židovske sudbenosti. Ali tu se pojavljuju nepremostive zapreke: Određenja židovskog pravnog zakonika, osobito položaj žene unutar istoga. Naprednim židovskim krugovima Jišuba se čini nemogućom tražbicom, da se podvrgnu jednom zakonu koji potječe iz posve drugih vremena, koji dozvoljava brak djeci, koji ženi ne dopušta naslijediti po smrti svoga muža ili da svojoj djeci bude skrbnikom — i koji nekim udovicama zabranjuje da se opet udadu iz uzroka koji danas ni u

čemu nijesu opravdani, i da se prije svega žena ne pripušta kao svjedokinja pred sud.

Kako argumentiraju ovi krugovi? Mi smo se borili za aktivno i pasivno izbornopravo žene pa sad da priznademo zakonik koji ženi ne dozvoljava najprimitivnija prava novoga doba. Rabini bi sa svoje strane bili skloni da daju koncesije ali oni sami ne nalaze nikakova puta da izmijene naslijedeni pravni zakonik. Iz naprednih krugova Jišuba stavio se je zahtjev, da vlada postavi židovski sudbeni stol koji se ne sastoji od rabina. Ovim bi bilo lakše da kodeks potrebama novog doba prilagode. Jer u tome su sve stranke složne da vršenje pravde mora biti vezano jednim pisanim zakonikom i da mi nesmiemo bez daljnijega naš pravni zakonik zbaciti, koji prikazuje jedno od najvećih naših duševnih tvorevina. Od kratkog vremena postojeća organizacija za ravnopravnost židovske žene započela je živahnu agitaciju a obratila se je na vladu i memorandumom opskrbljenim sa stotinu potpisa, koji iziskuje svjetovni židovski sudbeni stol. Još sada se ne može zaključiti kako će se ovo pitanje urediti. Na 22. februara bit će u Jeruzolimu velika skupština za svjetovni židovski sudbeni stol koja je sazvana od radničke organizacije i organizacije žena.

Poslovni izvještaj iz Palestine. Poslovna kriza još traje. Stigle su velike količine građevnog materijala, te su uzrokovale pad cijena. Cijena je cementu prolazno poskočila, jer je nenadano izostala pošiljka cementa. Trgovina sa umjetnim gnojivom, koji liferuje belgijsko-egipatsko društvo, bila je u početku sezone nešto živahnija. Velike pošiljke građevnog drva stigle su iz Austrije i Rumunjske.

Suvišci žitarica iznašat će ove godine, ne bude li nevremena 800.000mq, a komušarica 100.000mq. Ovo je izvanredno obilje za zemlju od 40.000 kvadratnih kilometara.

Željeznička mreža postigla je sad duljinu od 1000 km.

Palestinska vlada zaključila je, da započne sa sadenjem pamuka u nizini Bet—Sean uz Jordan.

Promet stranaca u Palestinu u zadnje je doba silno porasao, tako, da prekoračuje sada postojeće mogućnosti ukonačenja. Tako je doveo nedavno jedan američki parobrod 700 palestinskih posjetnika u Egipat, kod čega su se inak, budući da jerusolimski hoteli istodobno samo 500 gosti primiti mogu, morali odreći, da istodobno posjete Jerusolim.

Palestina. 24. februara održala se u Jeruzolima skupština zastupnika svih trgovačkih komora pod predsjedanjem Samuelovim. Samuel je u svojem pozdravnom govoru izrazio svoje veselje, da vidi ovdje skupljene sve zastupnike. Komora, koje imaju gotovo 6000 članova Trgovačke organizacije, koje se u zemlji razvijaju, za razvitak trgovine od eminentne su koristi. Da vlada misli da provede obzirom na trgovinu s Egiptom neke reforme. Da svaki predsjednik trgovačke komore uzmogne trgovcima podijeliti dopuštenje za putovanje, da se

olakša trgovački promet. Uz pomoć trgovaca i vlade možemo se nadati i očekivati zlatnu epohu.

Vaad Hazirim osnovao je fond, koji stoji pod osobitom upravom, a koji bi imao da omogućiti žid. halucim, da si potrebnu opremu, kao pokrivala za krevete i orudje nabave, da se zadružnim grupama, koje preuzimaju poslove, uzmognu priključiti. Otplaća na obroke sama grupa, u čiji posjed stvari prijeddu. Društveni magazini, koje isto Vaad Hazirim financira, pružaju radnicima i predmete, koji su za osobnu potrebu a sredstva da se nabave, pruža jednako radnička banka, koja je posebno u tu svrhu osnovana.

Stanica za useljenike. Obzirom na nedostatne mogućnosti ukonačenja u Jafi i Haifi, koje samo 500, odnosno 350 useljenika konak pružaju, snuje vlada da uredi veliku stanicu za useljenike u Jafi, koja će služiti kao postaja za dočekivanje svih osoba, koje stignu u Palestinu, useljenika kao i putnika i hodočasnika.

Put baruna Jamesa Rothschilda u Palestinu. Barun James Rothschild otputovao je u Palestinu. Njegov put isto tako kao i Sokolovov stoji u svezi sa boravkom Churchillovim u Egiptu. Stanak Churchilla i Herberta Samuela bio je određen za 16. marta u Kairu.

Herman Struck putuje u Palestinu. Kako misrahistično glasilo »Jüd. Presse« javlja, kani poznati voda njemačkih misrahista, slikar H. Struck uskoro putovati u Palestinu, da sve pripremi za svoje preseljenje.

IZ PALESTINSKOG UREDA.

Haluc-grupa »Haavoda«. Nakon likvidacije farme u Bjelini smještena je grupa, koja će istom za četiri do pet nedjelja moći da ode, na malom imanju »Jankomir« kraj Zagreba. Posjednicima gg. Grünfeld, Berl i Schlesinger, koji su nam kod toga išli na ruku, ide svaka hvala. Halucim ove grupe izobraženi su u svakom poljoprivrednom poslu, dok u Bjelini nijesu imali prilike izučiti vrtlarstvo. Sada će svoju izobrazbu u tom smjeru moći da upotpune, jer je sada glavna sezona u vrtlarskom radu.

Iz Jugoslavije

Akcija za Keren Hajesod u Jugoslaviji. Dne 28. marta stigao je u Zagreb g. Julius Berger od centrale za Keren Hajesod za centralnu Evropu. G. Berger kani ostati u Jugoslaviji tri nedjelje, te provesti u zajednici sa kursorijem Keren Hajesoda za Jugoslaviju organizaciju u prilog Keren Hajesoda. Čim je stigao u Zagreb krenuo je g. Julius Berger u provinciju sa predsjednikom kursorija za Jugoslaviju g. Šimom Spitzerom. Prvi njihov posjet bio je namijenjen Banjaluci, gdje su bili veoma svečano primljeni. Potanji izvještaj nemamo, tek nam je saopćeno, da je uspjeh akcije veoma povoljan. Iz Banjaluke krenula su gospoda u Doboj, gdje im se pridružuje nadrabini g. dr. Moritz Levy iz Sarajeva.

Tajnik organizacije g. Rikard Herzer sa članom R. O. g. dr. Alfredom Singerom zaputili su se u stvari Keren Hajesoda u Pakrac i Daruvar.

U istoj stvari bio je dne 27. marta g. dr. Aleksandar Licht u pratnji člana R. O. g. Davida Spitzera u Varaždinu, gdje je održao uži sastanak u zgradi žid. općine. Pribivao je i predsjednik općine g. dr. Blau, kojega su prije toga naši izaslanici posjetili i zainteresovali za tu akciju.

Dužnosti židovstva prema obnovi Palestine razložio je g. dr. Licht u govoru, koji je trajao sat i po, te se duboko kosnuo malog broja prisutnih. Nakon toga je g. David Spitzer razložio neke tehničke detalje institucije Keren Hajesoda. Na posljetku je g. predsjednik općine dr. Blau srdačnim riječima obećao potporu akcije, u kojoj i on nazrijeva opću židovsku dužnost, koju on, ma da nije cijonista, smatra dužnošću, da svim silama unapređuje. G. David Spitzer ostao je još sutradan u Varaždinu, da započne s provedbom akcije, koja će, nadamo se pouzdano, i u tom mjestu uroditi plodom, koji će natjerati u laž skeptičare.

Pomozimo našim akademičarima. Studiranje na visokim školama postaje svakim danom teže. Naši djaci imaju silnih poteškoća dok prebrode zapreke, koje se njima kao inozemcima stavljaju na stranim visokim školama. Ponajgore stoje studenti u Beču. Pitanje prehrane riješeno je tamo osnivanjem akademska menze, kako smo to javili u jednom od prošlih brojeva našega lista.

Sada, kada su riješili pitanje prehrane, dolazi im nova silna poteškoća. Školarina i ostale takse iznose od sada na univerzi za jedan semestar ništa manje nego K 6.000.—, a taksa za promociju K 9.000.—, koji se iznosi moraju odjednom platiti. To su iznosi, koje teško mogu namiriti imućniji, a da i ne govorimo o onim našim bijednicima, koji ne mogu da smognu niti najpotrebnije knjige za učenje.

Preko trideset naših studenata stoje pred obustavom nauka, jer ne mogu namiriti potrebnu školarinu.

Mi to ne smijemo mirno posmatrati i moramo sve moguće poduzeti, da naša uzdanica — omladina — bude barem materijalno obezbijedjena.

Ne smijemo dopustiti, da se trideset naših omladinaca nadju preko noći na ulici bez kruha i bez ikakva zvanja — jer mi nijesmo ispunili svoju dužnost.

Dužnost je svakoga Židova, bez obzira na njegovo partijsko naziranje, svake jevrejske korporacije, bogoštovne općine, kulturnih i humanitarnih organizacija, da izdašno potpomognu naše akademičare.

Dvaesti je čas kucnuo: ako do 10. aprila o. g. ne namire propisanu školarinu, moraće trideset naših djaka da ostave nauke!

Mi to ne smijemo dozvoliti. Zato pomozimo svi!

»Potp. društvo jevr. akad. iz Jugoslavije u Beču« u vršenju svoje zadaće imade i dužnost, da pomogne i u ovom slučaju. Ali budući da su sredstva vrlo malena, to je dužnost sviju nas, da sva-

ki po svojoj mogućnosti novčano naše djake potpomogne.

Novčani prilozi se šalju na »Trgovinsku banku d. d. Zagreb, Jelačićev trg, za rač. Potp. dr. jevr. akad. iz Jugoslavije u Beču.«

»U kraj sa židovskim školama!« Pod tim napisom anonimni pisac u osiečkom listu »Die Drau« od 22. marta traži, da se ukloni židovska škola. Ipak je obnovni pokret u židovstvu postigao uspjehe i u redovima onih, koji osporavaju njegovo značenje i vrijednost! Danas oni samo anonimno, a većinom tek podzemno kušaju jurišati na židovske institucije, koje su zvane da čuvaju židovstvo, ili se, kako naš odlični sumišljenik g. dr. Spitzer u istom broju »Die Drau« zgodno ističe, zaogreću u arijsku lavlju kožu. Fraze o židovstvu kao kvascu za napredak naroda i slične krilatice iz ideologije rabina, koji su se tješili idejom o misiji židovstva, dok su Židovi jedva bili trpljeni, a kamo li mogli vršiti kakovu misiju, nisu postale opravdanije time, što su doživjele metuzalemsko doba. Za naše asimilante svijet se nikako nije promijenio. Oni su zapeli kod Mosesa Mendelsohna, tek što svojom plitkosti kompromituju učitelja, kao što to obično biva kodepigona. Nema svrhe ozbiljski se upuštati u debatu s člankom, koji jedan važan problem tretira sa ležernom plitkosti, polazeći sa apriorne pretpostave, da židovske škole ne treba. Je li je židovska škola lošija od opće, o tom će zvaniji da sude. No nije li, kakova bi trebala biti — a naročito mi u tome pogledu imamo mnogo da tražimo — ona treba da se popravi. Mi to i toliko ne tražimo u pogledu njemačkog jezika, za koji ne znamo, je li u anonimnog pisca tako loš za to, što je polazio židovsku školu ili što je nije polazio.

Kad bi pisac bio prevladao svoju čednost te izašao s potpunim imenom, nama bi imponirao njegov iskreni cinizam. Njemu je svrha dokidanja židovskih škola, a polazak nežidovskih taj, da se olakša Židovu »da u životnoj borbi svučie staroga Adama«. Kad stil anonimusov ne bi bio uzgojen na uvodnicima »Neues Pester Journala«, on bi to kraće i jezgrovitije rekao riječima »um sich schmadden zu lassen«, ali to bi bilo suviše židovski. Ne znamo je li još i danas cijonista onaj, koji ne može plaćati bogoštovnog poreza, a asimilant onaj, koji može da ga na pretek plaća, ali znamo, da je cijonista onaj, koji i kad ima imovine, ne posmatra židovsko pitanje sa visokog priedstala dužnosti plaćanja bogoštovnog prinosa, ni životne borbe u smislu ovoga pristaše ciničke škole, koji nam je ostao dužan razjašnjenje, što ga priječi da skine sa sebe staroga Adama. Bit će valjda to razlog, što mu je sudbina uštedila na njegovu plutokratskom visu životne borbe u njegovu smislu životne borbe za bogatstvom ili za karijerom. Da ne poznaje životnih borbi u pogledu savjesti i duševnosti, za to svjedoči njegov članak. S ovakvim fondom »argumenata« izaći na sunce, to je židovski rečeno huepe.

Književnost

Hagada šel Pesah, jevrejski tekst. Sa 26 slika po radirungima Josipa Budka. R. Löwit Verlag—Wien—Berlin 1921. Cijena uvezanoj 25. Mk.

S pravom ističe nakladnik, da je po njemu izdana Hagada jedna potrebna i blagodatna novota prema dojakošnjim Hagadama, koje su bile štampane na papiru s traljivim uvezima i s ilustracijama, koje su fantaziju više skućivale no oplodjivale. Löwitova naklada oduvijek se odlikuje otmenom opremom svojih izdanja. Ovdje se papir, savršeno štampani tekst i veoma ukusni uvez medju sobom upotpunjuju, da ugode oku i da budu dostojne znamenovanja jednoga od najljepših židovskih blagdana. Što ovu Hagadu povrh toga uzdiže do umjetničke vrijednosti, to su izvrsne reprodukcije radirunga Josipa Budko, koji je stekao veoma uvaženi položaj medju radirerima i živući u Berlinu, postao centralnom ličnosti izmedju židovskih umjetnika iz Rusije, kao i veoma ukusni inicijali i crteži u tekstu. Kome je do otmene knjige pri Sederu, neka ne prepusti, da nabavi tu knjigu.

ZENSKJE VJEŽBE ZA IL SLET JE-VREJSKIH OMLADINSKIH UDRU-ZENJA JUGOSLAVIJE.

Prva vježba.

I.

1. Ruke strance — odnožni stav lijevom.
2. Izdržaj
3. Ruke donjim lukom napred — priključenjem lijeve noge odnožni stav desnom.
4. Izdržaj

II.

1. ½ okreta lijevo u zanožni stav desnom — ruke strance, lijeva donjim lukom.
2. Izdržaj
3. Ruke u vis.
4. Izdržaj

III.

1. Ruke naprijed — desna noga prelazi u prednožni stav.
2. Izdržaj
3. ½ okreta lijevo u odnožni stav desne — lijeva ruka donjim lukom stranice (sad su obe ruke strance).
4. Izdržaj

IV.

1. Priključenje desne noge — ruke strance dolje.
- 2., 3. i 4. Izdržaj

Druga vježba

I.

1. Ruke podbočiti.
2. Mali čučanj.
3. Odnožiti desnom.
4. Izdržaj

II.

1. ½ okreta lijevo u uzmah desne — ruke strance.
2. Prinožiti desnu — ruke u vis van.
3. Ruke skućiti natrag unutra.
4. Izdržaj

III.

1. Veliki naklon naprijed.
2. Usprav.
3. i 4. Izdržaj

IV.

1. ½ okreta lijevo, korak lijevom naprijed u zanoženje desnom — ruke naprijed.
2. Ruke strance — desnu prinožiti.
3. Ruke dolje.
4. Izdržaj

(Nastavak slijedi).

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Opći darovi.

Bjelovar: Slavko Fürst poslao 1506.—
Vukovar: Boris Baras 10.—
Sisak Lav Stiller 20.—
Zagreb: Hugo Hirschler izg. okl. 20.—, Maks Nyitray domino partija 46.—, u društvu perecara kod Drag. Kastla sab. 560.—, Artur Fürst umj. honorara dr. Steinu 120.—, Lav Stern 10.—, Greta Kolarić umj. ulaznice 160.—, veselo društvo na zabavi ferijalne kolonije K 1200.— 2116.—
Stubica: M. Weiss umj. čest. dr. Lichtu 200.—
Sarajevo: Jak. Atijas sabrao 310.—, Barmicva Eckstein 112.—, Hahamović umj. čest. Gerstl-Teutelbaum 30.—, Sara Levi dob. kart. 83.—, Zaharija Segal providba 145.—, Avram Maestro 50.—, prig. zaruka Erne Pesach—S. Grünwald sab. 236.—, Zadik M. Levi kod tore 20.—, Šab. B. Šelomo 50.—, Izrael I. Gaon 50.—, Izr. I. Gaon prig. fadas kćerke 40.—, Jak. Kabiljo kod tore 20.—, S. J. Montilja 40.—, Eliezer M. Papo 30.—, Florika Papo sab. na vjenčanju Majke M. Papo 270.—, Jos. Gerstl u kući Glasera 312.—, M. J. Altarac 100.— Avram J. Altarac 200.—, Eliezer M. Papo prig. otk. prvorodjenčeta Eliezer Jude Atijas 350.—, Saharija Segal prov. 146.—, R. Papo 30.—, A. S. Kabiljo 50.—, Majer Poljokan prig. zaruka 206.—, Jak Bahar 40.—, Izak Baruch 200.—, C. Kabiljo sab. prig. zaruka M. Mevorach—Cappon 80.—, prema isk. u »Žid. Svijesti« sabr. na raznim zgodama 210.— 540.—, 375.—, 300.—, i 540.—, Avram Z. Levi povodom udaje kćeri 50.—, I. J. Kabiljo 50.—, kod tore: Moric Sternberg 100.—, I. Musafija 20.—, Moric L. Poljokan 20.—, kod A. S. Pape sabr. za »fular« dar Anice Alkalay 276.— 5881.—

9733.—

Samooporezovanje.

Sarajevo: C. Hahamović 30.—, Sida Alkalay 30.—, po 15.— Albert Papo, I. Salom, Albert Papo, Mayer Alkalay, Mavro Albahary. po 6.— Jakob Bonoma, Mošo A. Perera, Sab. Hajon, Jakob Bonomo, Vita Levi, Sab. Hajon 186.—

Škrabice.

Vukovar: Pinkas Walder 11.—, A. Schwarz 2.—, Šandor Bader 50.—, Vilim Engel 20.—, Lori Löwensohn 26.—, Frisch Modjoroš 2.—, Albert Baum 16.—, Hermina Weiner 4.—, Herman Stein 10.— 221.—
Visoko: Židovsko nac. društvo 53.—, u hramu 14.— 67.—
Bihać: Poslano po Jos. Papi 45.—
Zagreb: Clara Barmaper 127.—, dr. H. Jacobi 64.— 191.—
Sarajevo: Roza Pcllak 20.—, B. Vajner 36.—, Roza Dohany 44.60, Azriel Atijas 21.96, Luci Deutsch 57.80, Jak. Maestro 92.80, Hel. Lehr 162.20, Matilda Finzi 25.90, Zelchner Loni 108.30, Jak. Sternberg 71.60, Mazalta Atijas 68.—, Fani Prelman 23.30, Mor. Finzi 12.—, Ella Ungarn 40.—, Ast Ana 44.—, Hana Kabiljo 9.50, Sal. Levi 10.—, Montšajn 21.02, R. Maestro 23, Simha Salom 25.44, Sida Maestro 51.—, A. Altarac 26.20, Ester Katan 32.71, E. Pardo 6.68, Jak. Levi 14.30, J. Montilja 167.—, M. Hirschi 25.40, M. J. Finzi 77.30, Silvio Papo 54.20, S. Katan 40.70, D. Kamhi 1.—, J. Kohn 16.40, Safa Berura 19.46, H. Salom 522, E. Pinto 15.56, I. Musafija 10.—, Lenka Kajon 52.82, Loti Kabiljo 34.60, Cili Altarac 49.50, Mazalta Atijas 13.90, M. Montilja 239.—, Alkalay 46.—, Sumbulović 30.—, S. Finzi 5.20, S. Kabiljo 1.20, E. Levi 33.20, Mici Gerstl 23.21, E. Pesach 20.—, M. Kattan 60.—, M. Alkalay 14.—, M. Danon 5.40, D. Papo 10.—, J. Musafija 30.—, G. Schiller 10.—, A. Kajon 4.20, J. Cappon 30.—, R. Nachmias 7.—, S. Danon 100.—, E. Feleki 10.—, Roza Finzi 1.40, B. Kamhi 9.—, B. Samokovlja 1.40, Vilma Bauer 205.—, Haim Ozmo 15.—, S. J. Montilja 347.—, S. I. Danon 8.50, D. Samokovlja 6.—, D. Kabiljo 10.—, I. Papo 20.—, S. Montilja 25.—, J. Perera 45.—, K. Wiesler 6.60, H. M. Levi 10.38, H. Papo 8.—, E. Kampus 12.—, S. Alkalay 34.—, S. Maestro 27.20, A. Maestro 21.—, E. Altmann 50.—, A. Alkalay 2.—, K. Eskenazi 10.—, K. Altarac 47.20, K. Papo 15.—, M. Alkalay 17.—, J. Eškenazi

7.40, S. Rosenrauch 20.—, E. Altarac 36.10, Kal Gadol 90.32, ženski odjel 131.74, Hadaš 50.50, Telifat Ašahar 130.53, Bet-Aeifila 38.51, Alat Aboker 51.88, Bukica Finzi 35.—, E. Izrael 4.50, K. Levi 22.—, Flora Finzi 27.—, R. Finzi 3.60, R. Finzi 21.—, Sara Konforte 40.—, K. Alkalay 43.—, V. Levi 10.50, M. Kampus 14.30, Sal. Ovadija 32.50, R. Albahari 58.— 4380.44
4904.44

Zlatna knjiga.

Sarajevo: Za upis vjenč. dr. Lichta—Erna Montilla sabrano svega 2970.—, iskazano u »Židovu« broj 10 K 2500.—, ostatak K 470.—, Prig. boravka dra. Lichta sabrano na sijelu dra. Bauera n. i. dr. Žiga i Vilma Bauer K 2000.— 2470.—
Jagodina: Za upis obit. Tajtacak daruje obitelj Nisim Farkić, Tajtacak i M. Farkić 1400.— 3870.—

Masline.

Zagreb: U vrt Elle Wachs: J. Wachs 25.—, u vrt Žige Weiller: Jul. Hofman n. i. Mirjam Weiller 400.—, u gaj dra. A. Lichta: dr. Herman Barmaper za uslugu dra. Lichta 200 625.—
Jagodina: Obitelj Tajtacak sek. na Beritmilu 1600.—
Sarajevo: Vrt Gid. Seidemanna: Gustav Seidemann prig. obljetn. smrti sina Gideona 25.—, Moise Maestro n. i. pok. sestre Lenke 25 50.—
Križevac: U vrt Mjesne cijon. org.: Kantor Buchsbaum sabrao na Beritmila kod obitelji Donner u Dubravi n. i. Srećko Donner 680.—, Zora Hirschl umj. čest. dru. Lichtu 100 780.— 3055.—

Obiteljska darovna knjiga.

Zagreb: Prig. svatova Neuberg-Rosenberg sabrano 500.—, prig. svatova Vilme Hirschl-Siegrid Kleppner sab. 680.— 1180.—

Darovi kod tore.

Zemun: Dr. Schapira 40, dr. Uhrbach 10 50.—
Bijeljina: Po 500.— Avram Finzi, dr. Schosberger, po 300.— Zadik Z. Baruch, Moric Finzi, po 200.— Azriel Alkalay, po 160.— Jak Perera, po 130.— J. Schwarzenberg, po 100.— Jos. S. Alkalay, Avram D. Levi, Mošo Montilja, Lezò M. Papo, Haim M. Papo, po 90.— N. N., po 30.— Baruch Zadik, Hajim Baruch, Mair Baruch, po 25.— Mošo Finzi, po 20.— Mošo Semo, Aron Montilja, Mair Musafija, Avram J. Danon, Sal. Montilja, Avram D. Finzi, Mošo Baruch, Jak. A. Danon, J. H. Maestro, po 15.— Hajim J. Papo, po 10.— K. Baruch, A. Danon, G. Danon, A. Eškenazi, S. Hajon, J. Danon, po 5.— K. Malz, J. H. Altarac, S. Kabiljo, po 2.— J. Montilja 3782.—
Split: Sam. Altaras poslao 2300.— 6132.—

Učinjene usluge.

Zagreb: Dr. B. St. — Dundi Schwarzu 40.—

Dječji sabirni arci.

Virovitica: J. Schreiber 89.—, Zl. Schwarz 290.—, Vlad. Kraus 105.—, Ružica Fenjold 152, J. Auerbach 10.— 646.—

Obnova Palestine.

Bihać: U kući Arona Kavezona sabr. prig. Beritmila sina: po 200.— Aron Kavezon, Jak. Atijas, Avram C. Atijas, Jos. Kavezon, po 100.— Simha J. Atijas, Rafael J. Atijas, Jos. Pinto, Lea Kavezon, Jak. Baruch, Izak J. Levi, Leon Kavezon, po 50.— Rifka J. Levi, Juda Maestro, Avram Abinum, Rudolf Rechnitzer, Jak. Izrael, Cevi S. Atijas, Sigm. Rechnitzer, Jos. I. Löwy 1900.—
Split Prig. Beritmila u kući R. Morpurgo i B. Berger sabrano 1900.—, D. Levi i I. Daniti sabrali prig. Hamiša—azar svečanosti 1190 3090.—
Sarajevo: Izak Kabiljo kod tore 400.—, dr. David prig. Barmicva sina 80.— 480.—
Bijeljina: Prig. oproštaja Halucgrupe sabrala Šarika Baruch po 100.— Salomon Baruch, I. Alkalay, I. Bararon, po 80.— I. M. Alkalay, po 50.— Zadik Baruch, Jos. S. Alkalay, po 40.— Sam. Pinter, Jos. I. Alkalay, Avram M. Alkalay, M. Altarac, M. Semo, M. Montilja, D. Baruch, Rifka Alkalay, Jak. Semo, Baro B. Ba-

rucl, Š. Baruch, po 20.— Ester Alkalay, Miko Danon, R. Schwarzenberger, M. Altarac, I. Salom, Luna Semo, R. Altarac, R. Semo, Sarina Kabiljo, M. Kabiljo, Simha Kabiljo, Berta Papo, Rifka Salom, Mordjo, Mela Grünfeld, Halucgrupa, po 10.— Salom, J. Musafija, B. Hajon, Tilda Perera, R. Musafija, Berta Pijade, N. N. 1400.— 6870.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 12.975.—
Iz Bosne i Hercegovine K 20.641.44
Iz Srbije K 3.000.—
Ukupno K 36.616.44

Od 1. siječnja do 28. ožujka unišlo je je sveukupno K 289.078.93.

Ispravak.

U »Židovu« br. 5 bilo je pomutnjom pod »Masline« iz Mitrovice označeno »u gaj Adolfa Sommera« umjesto u »Herzl-šumu«, nadalje u »Židovu« br. 10 pod »Obnova Palestine« umjesto »Masline« sa sljedećim tekstom: Žid. cijon. oml. društvo u Mitrovici u vrt Zore i Izidora Weissa 100 maslina n. i. Cijon. omlad. kolo«. — Isto tako je pod »Opći darovi« svota od K 60.— iz Bihaća a ne iz Bijeljine.

Darovi za žid. dječju menzu u Zagrebu.

Vukovar: Steiner H. K 1000, Obersohn S. 500, Pfeiffermann Izidor 300, Frank Sigmund 200, Hirsh Leopold I. 200, Steiner Emerik 200, Pollak Ljudevit 150, Bier Kar! 100, Braun Emil 100, Bröder Leopold iz Subotice 100, Engl Vilim 100, Freudenfeld Hermann 100, Freund Leopold 100, Herzog Adolf 100, Lyon Hermann 100, Ofner Mavro 100, Rosenberg Julije 100, Stein Vilim 100, Stein Emil 80, Fischhof Rudolf 50, Grossmann Jakob 50, Herzog Leopold 50, Klein Samuel F. 50, Singer Samuel 50, Tuschak Bernat 50, Dr. Stern Moritz 50, Winkler Mavro 50, Bresslauer Karl 40, Weiss Josip 40. Ukupno 4210 kruna.

Rika Hoffmann rođ. Blühweiss

Julio Hoffmann

vjenčani

Zagreb

Sušak

Šel Pesah vina

Čast nam je upozoriti židovske općine i veletrgovce vinom, koji žele imati bijelog »Šel Pesah vina«, neka se pravovremeno obrate na tvrtku

Ludwig Holländer

Maglaj (Bosna), Telefon 4.

Crkveno-školskoj jevrejskoj općini (Seфарad) u Beogradu potreban je

nastavnik

za predavanja učenicima (cama) vjeroispovjedne jevrejske škole iz čitanja i pisanja, veronauke i jevrejske historije.

Plaća sa dodacima je do 2000 dinara mjesečno.

Lica, koja bi se htjela primiti ove službe, neka izvole podneti pismene molbe sa svojim dokumentima Upravi Crkv.-Školske Jevrejske Opštine u Beogradu.

Beograd, februara 1921.

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzojavni naslov:
BrodbankaTelefon: { ravnateljstvo 8-78
blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000.—

Dionička glavnica K 50,000.000.—

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000.—

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.

Instalacioni ured

za uvadjanje električnih centrala, električne rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiberger

Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5

PRVA KOPRIVNIČKA

Tvornica

bojadisanih tkanina

(Blaudruckfärberei)

Vilim Grünwald

Telef. 49 - Koprivnica - Telef. 49

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugaj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nspremoćivih ponjava

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. - ZAGREB - Jelačićev trg 4.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000.— Pričuve K 2,000.000.—

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.
FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predujmove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdajekreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke, proti gubitku na tečaju.

PAPIRA

pisaćeg i risaćeg pribora

za preprodavaoce na veliko i najjeftinije uz brzu, točnu i solidnu podvorbu, može se dobiti kod

„MERKUR“

D. D.

veletrgovina i konfekcija papira

Telefon 17-95 ZAGREB Ilica br. 31

Brzojavni naslov: PAPERKUR

Podružnica: Beograd, Kralja Petra ulica 70

Tražite cijeniK badava

